

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס 'בוא שיר עברי' – הזמר העברי מיישוב למדינה

פרופ' תמר וולף-מונזון | ספרות עם ישראל

13-3090-01

| Hebrew song from the Yishuv to the State

שיעור ____ (שיעור, תרגיל, סמינר, סדנה, מעבדה וכד')	סוג הקורס:
____1	היקף נ"ז:
____ תשפ"ו	שנת לימודים:
____ א	סמסטר:
____ ג 16:00-14:00	יום ושעה
____ א 17:30 בתיאום מראש	שעת קבלה:
____ Tamar.Wolf-monzon@biu.ac.il	מייל מרצה:
____	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס ומטרותיו

הקורס יעקב אחר תרומתו של הזמר העברי לגיבושו של האתוס הציוני ולעיצובו, ויבחן באמצעות קורפוס נרחב של טקסטים את האופן בו התנועות והשינויים בתמות, בלשון ובסגנון – ייצגו את התמורות שעבר היישוב עד הקמת המדינה. הדיון ישלב בין פרספקטיבות מחקריות שונות: פואטיקה, חקר התרבות והיבטים סוציו-ספרותיים, לשון ומוסיקה.

תכנון מהלך השיעורים (כולל למידה פעילה):

- שעור 1 שירי זמר – היבטים תיאורטיים, מתודולוגיים וז'אנריים
 - שעור 2 שירי-הזמר כמושא של חקר השירה, מקומם של שירי הזמר ברב-מערכת התרבותית
 - שעור 3 מאפיינים לשוניים של שירי הזמר הארץ-ישראליים, ההבחנה בין שיר הזמר לשיר הלירי, המלל, הלחן ומה שביניהם – בין המוסיקליות של הטקסט לבין דרכי ההלחנה שלו.
 - שעור 4 שירי הזמר בחתך היסטורי – עלייה ראשונה ושנייה
 - שעור 5 התפקיד התרפויטי של שירי הזמר בתקופת העלייה השלישית
 - שעור 6 שירי הזמר ותרבות בתי הקפה – בשנות השלושים והארבעים
 - שעור 7 שירי מאבק ומרי – מקומם של שירי הזמר בכינונו של האתוס האופניסיבי במלחמת העולם השנייה
 - שעור 8 יעקב אורלנד - בין שירה לירית לשירי זמר ('אני נושא עמי', 'עץ הרמון')
 - שעור 9 שירי האהבה של יעקב אורלנד ('היו לילות', 'שיר אליך')
 - שעור 10 שירי הזמר של נתן אלתרמן
 - שעור 11-12 שירי הזמר בתקופת מלחמת השחרור (נתן יונתן, חיים גורי, חיים חפר)
 - שעור 13 ראשיתן של הלהקות הצבאיות: להקת מעין זה, הלהקות שפעלו במלחמת העצמאות: להקת הצ'יבטרון, החשטרון, להקת כרמל ולהקת אילון
 - שעור 14 שיתופי פעולה ייחודיים בין יוצרים: נתן אלתרמן וסשה ארגוב, יעקב אורלנד ומרדכי זעירא
- * ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

משקל בציון הסופי	תיאור התוצר
80% מהציון הסופי	בחינה בסוף הקורס
20% מהציון הסופי	עבודה על ביבליוגרפיה
% מהציון הסופי	

דרישות הקורס

נוכחות ב-80% מהשיעורים

דרישות קדם

הקורס פתוח לתלמידי ספרות עם ישראל, כקורס ב'לימודי יסוד ביהדות' וכקורס כללי.

שם הקורס	מס' הקורס

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)

1. ביבליוגרפיה:

1. אלירם, טלילה. **בוא שיר עברי: שירי ארץ ישראל היבטים מוזיקליים וחברתיים**, אוניברסיטת חיפה, 2006.
2. אסף, עודד, 'הזמר העברי והמוסיקה האמנותית – מפגש קצר ללא המשך', **מוסיקה 12: 11-6**, 1988.
3. אסף, דוד, **שיר הוא לא רק מילים – פרקי מסע בזמר העברי**, עם עובד, 2019.
4. בן-יהודה נתיבה, **אוטוביוגרפיה בשיר וזמר**, ירושלים: כתר, 1990.
5. בן-פורת, זיוה. (עורכת) **ליריקה ולהיט**, המכון הישראלי לפואטיקה וסמיוטיקה ע"ש פורטר, הקיבוץ המאוחד, ת"א, עמ' 10-11.
6. גלזמן, יהודית, **אחד בפה ואחד בצליל – יחסי תואם בין טכסט ולחן בשיר הישראלי**, עבודת מ.א., תל אביב, 1987.
7. דובקין, גילה, **זמרי ההורה – מקורותיהם, תולדותיהם ומקומם בכלל הזמר העברי**, אוניברסיטת תל אביב, עבודת מ.א., 1985.
8. הירשפלד, אריאל. 'ברק השמים, - תפילת האדם', על השיר הישראלי ועל דוד זהבי, בתוך: **רשימות על מקום**, עלמא ועם עובד, 2000, עמ' 149-131.

9. הכהן, אליהו, **בכל זאת יש בה משהו, שירי הזמר של תל אביב: דביר**, 1985.
10. הכהן, אליהו, "על גלגוליהם של שירי זמר עממיים", בתוך: דוד אסף, **שיר הוא לא רק מילים – פרקי מסע בזמר העברי, עם עובד**, 2019.
11. וגנר, נפתלי, **את המלל את הלחן ואת מה שביניהם: משקל פואטי ומוזיקלי בשירי סשה ארגוב**, מוסד ביאליק, מרכז הדרכה לספריות בישראל – המחלקה למוסיקה, תשס"ה.
12. וולף-מונזון, תמר. 'ושיר לפי חרב זמר': שירה, מאבק ומרי ב'להקה הצבאית העברית', **קתדרה** 127, (ניסן תשס"ח), עמ' 89-112.
13. וולף-מונזון, תמר (עורכת), **הזמר העברי – פואטיקה, מוסיקה, היסטוריה, תרבות, בקורת ופרשנות**, גל' 44, 2012.
14. וולף-מונזון, תמר, **בהיר וגבוה כזמר – יעקב אורלנד: פואטיקה, היסטוריה, תרבות**, מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות, 2016.
15. וולף-מונזון, תמר, **שירה ופוליטיקה בין יישוב למדינה**, אוניברסיטה משודרת ומשרד הבטחון, 2019.
16. זעירא, מוטי, **הנני כאן: חיים חפר – סיפור חיים**, כתר, 2021.
17. מן, איזי. **קול ישראל מירושלים 1948-2008 – מדינה מאחורי המיקרופון**, דפוס פרינטיב, 2008.
18. סוקר-שווגר, חנה, **מכשף השבט ממעונות העובדים – יעקב שבתאי בתרבות הישראלית**, המכון הישראלי לפואטיקה וסמיוטיקה ע"ש פורטר, אוניברסיטת ת"א והקיבוץ המאוחד, 2007.
19. רשף, יעל. **הזמר העברי בראשיתו – פרק בתולדות העברית החדשה**, מוסד ביאליק, תשס"ד.
20. שחר, נתן. **שיר שיר עלה-נא: תולדות הזמר העברי**, המפעל לספרות מוסיקה, מודן, 2006.
21. שמואלי, הרצל. **הזמר הישראלי: עיונים בסגנונו, מבנהו ומילותיו**, המרכז לתרבות ולחינוך, הספריה למוסיקה, 1971.